

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-yil 4-son

VOLUME 3 / ISSUE 4 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.4.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ
NAZARIYASI VA TARIXI.
HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 6 SODIKOV AKMAL SHAVKAT O'G'LI**
O'zbekistonda norma ijodkorligi rivojining
zamonaviy tendensiyalari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY
HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ.
MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 17 JURAYEV SHERZOD YULDASHEVICH**
Ma'muriy sud ishi yurituvida kelishuv bitimi
institutini takomillashtirishning ayrim nazariy va
amaliy masalalari
- 24 G'OZIYEV KOZIMBEK JAVLONBEKOVICH**
Oliy ta'limni moliyalashtirish: qiyosiy tahlil
- 34 MADIYEV FAXRIDDIN XOSHM O'G'LI**
Shaxsiy hayot daxlsizligi huquqini ta'minlashda
zamonaviy yondashuvlar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI.
TADBIRKORLIK HUQUQI.
OILA HUQUQI.
XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 44 MEHMONOV QAMBARIDDIN
MIRADHAMOVICH**
Sanoat mulki obyektlari mualliflarini
rag'batlantirish masalalari
- 55 ASLONOV NAVRO'ZBEK RUSTAMOVICH**
Inson huquq va erkinliklari tizimida axborot
olish huquqi

12.00.04 – FUQAROLIK
PROTSESSUAL HUQUQI.
XO‘JALIK PROTSESSUAL
HUQUQI.
HAKAMLIK JARAYONI VA
MEDIATSIYA

63 ESANOVA ZAMIRA NORMUROTOVNA

Fuqarolik ishlarining taalluqliligi: nazariy qoidalar va amaliy muammolar

72 XABIBULLAYEV DAVLATJON YULCHIBOYEVICH

Fuqarolik protsessida odil sudlovni amalga oshirishga ko‘maklashuvchi shaxs sifatida guvohning ishtiroki bilan bog‘liq ayrim masalalar

84 ХАЙРУЛИНА АСАЛЬ БАХОДИРОВНА

Сравнительный анализ медиации в некоторых зарубежных странах и Узбекистане: возможные вопросы и предложения

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI.
IJTIMOIY TA‘MINOT HUQUQI

93 ХОЖАБЕКОВ МУФТУЛЛА ЖОЛМУРЗА УЛЫ

Законодательные основы выплат, причитающихся совместителям

102 JAVLIYEVA GULLOLA ABDURAHIM QIZI

Notipik mehnat shakllaridan foydalanishni tartibga solishda MDH davlatlari tajribasi

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI.
HUQUQBUZARLIKLARNING
OLDINI OLISH.
KRIMINOLOGIYA.
JINOYAT-IJROIYA HUQUQI.

112 HAKIMOV KOMIL BAXTIYOROVICH

Zaruriy mudofaa chegarasidan chetga chiqib va kuchli ruhiy hayajonlanish holatida qasddan odam o‘ldirishning farqli jihatlari

122 KAMALOVA DILDORA GAYRATOVNA

Qilmishni jinoyatga suiqasd sifatida kvalifikatsiya qilish va o‘xshash tarkibli jinoyatlardan farqlash masalalari

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI.
KRIMINALISTIKA,
TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA
SUD EKSPERTIZASI

133 TULAGANOVA GULCHEHRA ZAXITOVNA
O'zbekiston Respublikasining
jinoyat-protsessual qonunchiligi tarixi

13.00.02 – TA'LIM VA TARBIYA
NAZARIYASI VA METODIKASI
(SOHALAR BO'YICHA)

145 BOZOROVA NASIBA PO'LOTJONOVNA
Gyotening huquqiy qarashlari

151 AZIMOVA DILAFRUZ MIRZATULLAYEVNA
Korxonalarni investitsion rivojlantirishda
korporativ boshqaruvning roli: Shvetsiya
misolida

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.3.4./KCFH1637>
UDC: 340.12:821.112.2(045)(575.1)

GYOTENING HUQUQIY QARASHLARI

Bozorova Nasiba Po'lotjonovna,
Toshkent davlat yuridik universiteti
O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti,
filologiya fanlari nomzodi
ORCID: 0000-0001-9605-0384
e-mail: n.bozorova@tsul.uz

Annotatsiya. Iogann Volfgang Gyote ota tomonidan ham, ona tarafidan ham Frankfurtdagi mashhur huquqshunoslar sulolasi davomchisi bo'lgan. Uning faoliyati ham universitet tahsilidan boshlab huquqshunoslik bilan bog'liq kechgan. Garchi adib hayotining asosiy qismini huquq sohasida xizmat qilib o'tkazgan bo'lsa-da, u adabiyot, badiiy ijod ortidan shuhrat cho'qqisiga ko'tarildi. Gyote o'z asarlarida adabiy-estetik, diniy-falsafiy qarashlar bilan birga siyosiy, ijtimoiy, huquqiy muammolarni ham keng yoritgan. Uning she'riyati poeziya va huquq uyg'unligining yuksak namunasi bo'lib, adibning she'r va dramalarida haq va haqiqat, hurlik, ozodlik va uning inson qismatidagi o'rni haqida keng bahs yuritilgan. Shuningdek, uning yirik hajmli romanlarida inson va jamiyat munosabatlari boricha qalamga olingan. Gyotening ilk ijod namunasi hisoblangan "Yosh Verterning iztiroblari" asarida ham bu qarashlar o'ziga xos aks ettirilgan. Ularda yosh Gyote har qanday qog'oz, qonun va qoidalardan ustun qalb haqiqati mavjudligi, insoniy adolat jamiyat a'zolari tomonidan yozilgan qonun-qoidalardan yuqori turishini e'tirof etgan. Maqolada shu xususda so'z yuritilib, asar tahlili asosida Gyotening huquqiy qarashlari tadqiq etilgan.

Kalit so'zlar: Iogann Volfgang Gyote, nemis millati, ijtimoiy munosabatlar, badiiy ijod, "Yosh Verterning iztiroblari", tabiiy huquq, jamiyat, huquqiy qarashlar, adolat.

ПРАВОВЫЕ ВЗГЛЯДЫ ГЁТЕ

Бозорова Насиба Пулотжоновна,
кандидат филологических наук,
доцент кафедры узбекского языка и литературы
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. Иоганн Вольфганг Гёте был потомком и по отцовской, и по материнской линии известных семей юристов во Франкфурте. Его карьера была связана с юриспруденцией с момента учебы в университете. Хотя писатель большую часть своей жизни проработал в области права, к вершине славы он поднялся благодаря литературе и художественному творчеству. Наряду с литературно-эстетическими, религиозно-философскими воззрениями Гёте освещал в своих произведениях политические, социальные и правовые проблемы. Его поэзия – высокий пример соединения поэзии и права, в его стихах и драмах широко обсуждаются истина, право, свобода, воля и их место в судьбе человека. Также в его масштабных романах описываются взаимоотношения человека и общества. Эти взгляды нашли отражение в произведении «Страдания юного Вертера», которое принято считать первым образцом творчества Гёте. В них молодой Гёте признавал, что истина сердца выше любой бумаги, закона и правил, а человеческая справедливость выше правил и законов, написанных членами общества. В статье обсуждается данная тема и исследуются правовые воззрения Гёте на основе анализа его произведений.

Ключевые слова: Иоганн Вольфганг Гёте, немецкая национальность, общественные отношения, художественное творчество, «Страдания юного Вертера», естественное право, общество, правовые взгляды, справедливость.

LEGAL VIEWS OF GOETHE

Bozorova Nasiba Pulotjonovna,
Tashkent State University of Law,
Associate Professor of the Department
of Uzbek Language and Literature, Candidate of Philology

Abstract. Johann Wolfgang Goethe was a descendant of both paternal and maternal lines from a prominent family of lawyers in Frankfurt. His career has been connected with jurisprudence since his studies at the university. Although the writer worked most of his life in the field of law, he rose to the top of fame thanks to literature and artistic creativity. Along with literary, aesthetic, religious, and philosophical views, Goethe covered political, social, and legal problems in his works. His poetry is a high example of the combination of poetry and law; in his poems and dramas truth and law, freedom, will and their place in the fate of man are widely discussed. Also, in his large-scale novels, the relationship between man and society is written. These views are reflected in the work "The Suffering of Young Werther", which is considered to be the first example of Goethe's work. In them, the young Goethe recognized that the truth of the heart is above any paper, law, rules, and human justice is above the rules and laws written by members of society. The article discusses this topic and explores Goethe's legal views based on an analysis of his works.

Keywords: Johann Wolfgang Goethe, German nationality, public relations, artistic creativity, "The Sufferings of Young Werther", natural law, society, legal vision, justice.

Kirish

Har bir xalq o'z milliy ma'naviyati, shuningdek, jahon tamadduni, bashariyatning ruhiy-ma'naviy kamolotiga hissa qo'shgan buyuk farzandlari bilan faxr etadi. Bunday zotlarning hayoti, faoliyati, ma'naviy merosini o'rganish, tadqiq va targ'ib etishga katta kuch sarflaydi. Hatto butun millatga daxldor faoliyat, holat va jarayonlar, makon va martabalarni ham ularning nomi bilan bog'laydi. Iogann Wolfgang Gyote ham nemis millati tarixida shunday o'rin tutgan siymolardandir.

Gyote yangi davr nemis adabiyotining asoschisi. U o'zigacha Yevropa xalqlarining ijtimoiy munosabatida hech qanday ahamiyatga ega bo'lmagan, farang va italyan tillari soyasida qolib ketayotgan olmon tili va adabiyotini qayta kashf etgan, teran tafakkuri, hassos qalbidan to'kilgan so'zi bilan insoniyat tarixida yorqin iz qoldirgan ijodkor. Gyote-

ning buyuk xizmatlaridan biri Sharq xalqlari tarixi, madaniyati va adabiyotini chuqur o'rganib, bu madaniyatning G'arbda tarqalishiga hissa qo'shganidir.

Material va metodlar

Gyote shaxsiyati, ijodi haqida ko'p tadqiqotlar olib borilgan. Uning ijodi, yaratgan qahramonlari, ayniqsa, ijodkor adabiy faoliyatining ilk davriga mansub "Yosh Verterning iztiroblari" romani qizg'in bahs-u munozaralarga sabab bo'lgan. O'z davrida asar adabiyotshunoslar tomonidan kishining qalb torlarini chertib o'tuvchi, inson qalbi va ruhini ko'klarga ko'taruvchi, prozadagi poeziya sifatida yuksak baholangan. Shu bilan birga, asar bosh qahramonining o'z joniga qasd etishi yoshlarning hayotiga salbiy ta'sir qilishi haqida keskin tanqidlar ham bildirilib, kitobni taqiqlash fikri o'rta tashlangan edi [1. 140].

Qanday munosabat bo'lishidan qat'i nazar, 23 yoshli navqiron yigitning tuyg'ular olovida yashab, ruhiy tushkunlik, iztirob alangasidan qutulish uchun yozgan mazkur asari ikki asrdan oshiq vaqtdan buyon o'qiladi, o'rganiladi, bahs-u munozara etiladi. Aslida, romanning cheksiz vaqt ichra yo'qolib ketmay, millat, madaniyat, til chegaralariga qaramay, kitobxon qalbiga kirib borishining bosh sababi unda abadiyatga daxldor haqiqatning o'ta noziklik bilan qalamga olinganidir. "Yosh Verterning iztiroblari" – o'zni izlash yo'lidagi insonning mashaqqati, kechinma, dard-u intilishlari, buyuk ISHQ hukmiga taslim bo'lgan qalb qismatini ochiqlovchi asar. Asarni o'qiyotganda o'quvchini birinchi galda uning maktublardan iborat ekani qiziqtirishi tabiiy. Mutaxassislar "Yosh Verterning iztiroblari" o'sha davrda urf bo'lgan epistolyar, ya'ni xatlardan iborat sentimental romanlar uslubida yozilganini qayd etishgan [2]. Bu fikr to'g'ri, biroq Gyote faqat urf bo'lgani uchungina bu uslubni tanlamagan. Asar voqeligi, ayniqsa, qalb kechinmalari, qarama-qarshi hislar, baxt va kulfat, shodlik va iztirobni odam maktubdagina boricha to'ka oladi. Maktub kishiga o'zni taftish etish, tanqid qilish, izlash, topish imkonini beradi. Gyote "baayni saqoqushdek yurak qoni bilan oziqlantirgan" [1. 142] o'z Verterining iztiroblarini maktubdan o'zga janrda bera olmasdi. Qolaversa, maktub o'tmish emas, kelajak egalariga qaratilgan va Yaratganning bandalariga o'z rasullari orqali yetkazgani ham bitik – Maktubdirki, badiiy ijodda eng sara asarlar Unga taqlidan yozilgan. Asarning bu tarzda yozilishi Gyotega keng imkoniyat bergan va yozuvchi turli munosabat, holat va kayfiyat bilan voqelikni baholagan, o'z qarashlarini erkin bayon etgan. Maktublarda Verter (Gyote)ning nafaqat qalb kechinmalari, Lottoga bo'lgan cheksiz muhabbati, dard-iztiroblari, balki san'at, tabiat, din, jamiyat haqidagi falsafiy mushohadalari ham ifodalangan. Ularni o'rganish esa bizga Gyote shaxsini yaxshiroq bilishga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari

Bilamizki, Gyote butun umri davomida faqat badiiy ijod bilan mashg'ul bo'lmagan. U ota tomonidan ham, ona tarafidan ham Frankfurtdagi mashhur huquqshunolar sulolasi davomchisi bo'lgan. Gyotening ham faoliyati universitet tahsilidan boshlab huquqshunoslik bilan uzviy bog'liq. Akademik A. Saidov Gyotening davlat xizmatidagi huquqshunoslik faoliyati davrida to'plagan boy tajribalari keyinchalik uning maxfiy huquq maslahatchisi lavozimida ishlashiga yordam berganini ta'kidlaydi [2. 57]. Garchi faoliyatining asosiy qismi huquq bilan kechgan bo'lsa-da, Gyote adabiyot, badiiy ijod ortidan shuhrat cho'qqisiga ko'tarildi. Uning she'r va dramalarida haq va haqiqat, hurlik, ozodlik tuyg'ulari va uning inson qismatidagi o'rni haqida bahs yuritilsa, yirik hajmli "Vilgelm Mayesterning o'qish yillari", "Vilgelm Mayesterning darbadarlik yillari", romanlarida inson va jamiyat munosabatlari qalamga olingan. Gyote huquqshunoslardan farqli ravishda o'z asarlarida inson huquqlarini chinakam oliy qadriyat deb baholadi. U huquq himoyachisi o'laroq tabiiy huquqlarga raxna soluvchi, shuningdek, "sen kimsan?" emas, faqat "sen nimaga egasan?" tushunchasi bilan qiziquvchi, insonlar tomonidan o'ylab topilgan qoidalarga qarshi turdi va: "Barcha mohiyat tabiiy huquqlarda, ammo aynan ular tuproqqa qorilgan", – deya baralla ayta oldi.

Huquqshunos-adibning biz tahlil obyekti sifatida tanlagan "Yosh Verterning iztiroblari" asarida ham bunday qarashlar o'z ifodasini topgan. Chunonchi, mutafakkir adib san'at haqidagi so'z yuritar ekan, buyuk san'atkorni faqat tabiat yarata olishini alohida e'tirof etadi: "Ijtimoiy tuzumni qancha maqtab gapirsalar, undagi qonun-qoidalar borasida ham shu narsani aytish mumkin: jamiyat qonun-qoidalari asosida shakllangan odam qandaydir bema'nilik, buzuqlikka yo'l qo'ymaydi, xuddi shuningdek, ma'lum qoidalar asosida to'qchilikda tarbiya topgan kishidan ham yaramas qo'shni yoki ashaddiy

jinoyatchi chiqmaydi. Menga istagancha uqtiraversinlar-u, biroq qat'iy qonun-qoidalar tabiatni his etib, uni haqqoniy tasvirlash qobiliyatini so'ndiradi" [3. 14]. E'tibor qilsak, shoir "qoliplar" doirasida yashash va belgilangan me'yorga qat'iy amal qilish, undan og'ishmaslik odamni tabiatni his qilish, uni haqqoniy tasvirlashdan yiroq etishini alohida ta'kidlagan. Bu orqali Gyote yashash, ozodlik, erkinlik, e'tiqod, ijod qilish kabi tabiiy huquqlarning jamiyat qonunlari bilan tartiblanishi insonni sof tabiati (idillik)dan uzoqlashtirib fabrikalashtirishiga ishora etgan. Yozuvchi yuqoridagi mulohazalarini yanada ochiqroq tushuntirish uchun shunday misol keltiradi: "Tasavvur qil, yoshgina yigit bir qizga shunchalik bog'lanib qolganki, u uzzukun vaqtini shu yerda o'tkazadi va unga cheksiz sadoqatini har lahzada isbotlash uchun unga o'zining bor kuchini, qo'lidan kelgan bor imkoniyatini ishga soladi. Shunda allaqaysi yuqori lavozimdagi bir korchalon kelib, oshiqqa deydi: "Yaxshi yigit! Sevish insonga xos xususiyat, insondek seva bilish kerak! Vaqtini shunday sarflangki, uning bir qismini ishga ajrating, bo'sh vaqtingizni sevgilingiz yonida o'tkazing. Agar o'z zarur ehtiyojlaringizdan ortsa, baholi qudrat unga biror narsa tortiq qilishingiz ham mumkin. Hamisha emas, faqat uning tug'ilgan kuni yoki boshqa ulug' ayyom kunlaridagina sovg'a qiling" [3. 14]. Ko'rinadiki, jamiyat hatto tuyg'ularni ham me'yorlashtirishni talab qiladi. Risoladagidek, "silliq", bama'ni odam jamiyatbop va u hammaga yoqadi. Aksincha, tuyg'ulari tirik, olamni boshqa xil ko'radigan va anglaydigan, hamma yurgan yo'ldan yurmay, ota-bobolari izini mahkam tutganni esa yo mast, yo jinni, yo begonaga chiqarishadi. Jamiyat yoxud qonunlar – qo'riqchi. Gyote ayni shu mulohazani Verter maktubining oxirida: "Buyuk zakovat chashmasi, qalb to'lqinlari toshib ketmasligi uchun daryoning har ikki qirg'og'ida avvaldan toshqinni qaytaruvchi kanal va to'g'onlar qurib qo'ygan mulohazali janoblar yashaydi" [3. 15], – deya kinoya uslubida beradi.

Tadqiqot natijalari tahlili

"Yosh Verterning iztiroblari"da o'z davri fransuz huquq tizimi uchun muhim bo'lgan qarashlar ham aks etgan. Bunday qarashlar boshqa adiblar ijodi va ular ilgari surgan g'oyalar bilan taqqoslaganda yanada ravshanlashadi. Jumladan, Gyote jinoyatni baholashda birinchi galda natijaga emas, balki uning yuzaga kelish sababiga e'tibor qaratish lozim deb aytadi va Verterning nutqi orqali quyidagi mulohazalarni bayon etadi: "O'g'rilik albatta illat hisoblanadi: o'zini va oilasini ochlikdan qirilish xavfidan qutqarish maqsadida o'g'rilik qilishga majbur bo'lgan odam achinishga loyiqmi yoki jazogami? Haqqoniy qahri kelib, o'z bevafo xotinini, uning yaramas xushtorini qurbon qilgan erkakni kim ham ayblaydi?" [3. 50]. Bu qarash o'z davrida Yevropa qonunchiligidagi bosh muammo hisoblangan [1]. Ayni shu masalani Viktor Gyugo ham "Klod Gyo" asarida olib chiqqan edi. Mazkur qissada xotini va bolasini boqish uchun (nima o'g'irlagani keltirilmagan, ammo shu o'g'rilik bilan oila 3 kun ovqat yeb, issiq uyda uxlagan edi) o'g'rilik qilgan ishsiz, qashshoq Gyoning ayanchli taqdiri hikoya qilinib, Fransiya qonunlarining adolatsizligi, jinoyat va unga berilgan jazoning nohaqligi yoritilgan edi. Ayni shu qissa xotimasida Viktor Gyugoning "O'lim jazosini bekor qilish" to'g'risidagi nutqi keltirilib, unda adib: "Fransiya respublika deb ataladimi yo monarxiya davlati deb yuritiladimi, xalq baribir azob chekaveradi – bu shubhasiz. Xalq och va yupun. Qashshoqlik uni jinoyat sari yo'llamoqda, fahsh botqog'iga cho'ktirmoqda. O'g'illari qamoqxonalar, qizlarini fohishaxonalar tortib olayotgan xalqqa rahmingiz kelsin" [4. 83], – deya achchiq haqiqatdan so'zlaydi. Xuddi shunday fikrni och va yupun, tirikchilik vajidan jinoyatga qo'l urayotgan fuqarosi-ga g'amxo'rlik qilish o'rniga uni jazolashni birinchi vazifa deb bilgan qudratli Rossiya misolida Anton Chexov ham "Yovuz niyatli kishi" hikoyasida ilgari surgan. Bu orqali har uchala adib avvalo odamday hayot kechi-

rish uchun qayg'urmagan, sharoit yaratmagan qonun yoxud hukumatning fuqaroning yashash, "o'zini va oilasini ochlikdan qirish xavfidan qutqarish maqsadida" qilgan jinoyatini baholashi ne chog'lik adolatli bo'la olishiga urg'u berishgan va qonunlarda avval ta'minlash, so'ng talab qilish prinsipi ustuvor bo'lishini ta'kidlashgan.

"Yosh Verterning iztiroblari" asarida jinoyatchilik haqida yana shunday epizod keltirilgan: Xizmatkori bilan janjallashib, uni uyidan haydab yuborgan bir beva ayolnikida sodir bo'lgan qotillik jinoyatini eshitgan Verter qotil yigitni (Verter qo'shni qishloqqa ketayotib unga duch kelgan va uning baxtsiz sevgi qissasini eshitgan edi) oqlashga urinadi. Bu musibatli va dahshatli hodisa Verterning barcha fikr-o'ylarini ostin-ustun qilib yuboradi. Undagi alam, umidsizlik va beparvolik bir lahzada g'oyib bo'ladi. O'z bekasini sevib qolgan xizmatkor yigitni bekaning o'zgaga turmushga chiqayotgani shu holga solganini darrov fahmlaydi va "Muhabbat va sadoqatdek eng oliy insoniy tuyg'ular oxiri zo'rlash va o'limga olib kelgan" [3. 106], – degan xulosaga keladi. Verterning ichidagi tuyg'ular sevgilisiga yetolmagan xizmatkor yigitning tuyg'ulari bilan bir xil bo'lgani uchun, u qotilning holatini anglaydi va uni qutqarishga intiladi. Qolganlarning barchasi xizmatkorni ayblaydi, qotilni himoya qilishni o'z bo'yni-

ga olayotgani uchun Verterni koyishadi. Yozilgan qonunlar qarshisida imkonsiz qolgan Verter: "Seni qutqarib bo'lmaydi, baxtiqaro! Bizni qutqarib bo'lmasligini bilib turibman!" [3. 107], – deya nadomat chekadi. Bu qarash bizga jinoyatni baholashda uning tabiati, yuzaga keltiruvchi sabab va omillarini o'rganish, aybdorning ruhiy holatini hisobga olish lozim, degan xulosani beradi.

Xulosalar

1. "Yosh Verterning iztiroblari" asarida Gyote o'zining adabiy-estetik, diniy-falsafiy qarashlari bilan birga siyosiy, ijtimoiy, huquqiy muammolarni ham yoritgan.

2. Gyote mazkur asarida har qanday qog'oz, qonun va qoidalardan ustun qalb haqiqati mavjudligi, insoniy adolat jamiyat a'zolari tomonidan yozilgan qoida-qonunlardan yuqori turishini e'tirof etgan.

3. Gyotening "Yosh Verterning iztiroblari", shuningdek, Viktor Mari Gyugoning "Klod Gyo" qissalari, Anton Chexovning "Yovuz niyatli kishi" hikoyasida qonunlarda avval ta'minlash so'ng talab qilish prinsipi ustuvor bo'lishi ta'kidlangan.

4. Shuningdek, asarda bosh qahramon Verter mushohadalari ostida Germaniya qonunchiligidagi dolzarb masalalar yoritilganki, ularni o'rganish bizga huquqshunosadib Gyotening huquqqa munosabatini bilishga yordam berishi shubhasiz.

REFERENCES

1. Egamova Y. Verter iztiroblarining talqini. Yosh Verterning iztiroblari [An interpretation of Werther's sufferings. The Sorrows of Young Werther]. Tashkent, O'qituvchi Publ., 2018.
2. Mamatova M. Gyotening "Yosh Verterning iztiroblari" romani va uning janr xususiyatlari [Goethe's novel "The Sorrows of Young Werther" and its genre features]. Available at: <http://conferences.neasmo.org.ua/ru/art/1634>
3. Bozorova N. Qonun axloqqa zid bo'lsa [If the law is against morality]. *East-West Renaissance Literature: Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference on Navoi and Shakespeare*, 2022.
4. Gyugo V. Klod Gyo. Qissa [Claude Guo. Story]. Yangi asr avlodi Publ., 2014.
5. Saidov A. Gyote – tafakkur sohibi [Goethe is a thinker]. *World Literature*, 2015.

6. Bozorova N. Badiiy asar qahramoni taqdirida hujjatlar o'рни [The role of documents in the fate of the hero of a work of art]. *Education and Innovative Research International Scientific and Methodological Journal*, 2020, no. 1 (2), pp. 71–75.
7. Bazarova N. Yuridicheskiye terminy v proizvedenii "Shaytanat" Tokhira Malika [Legal Terms in the Works of "Shaytanat" Tohir Malik]. *Review of Law Sciences*, 2020, no. 4, pp. 194–199.
8. Gulyamova G. Izucheniye giponimii i sinonimii yuridicheskikh terminov v usloviyakh distantsionnogo obucheniya [Study of hyponymy and synonymy of legal terms in the context of distance learning]. *Review of Law Sciences*, 2020, no. 2, pp. 250–253.
9. Ziyamuxamedova Sh., Adilbekova J. Vliyaniye yazyka na soznaniye, kul'turu i mirovozzreniye [Impact of language on consciousness, culture and worldview]. *Academic Research in Educational Sciences*, 2022, no. 3 (1), pp. 537–546.
10. Matenov R.B. Sintaksicheskaya organizatsiya yuridicheskogo teksta [Syntactic organization of legal text]. *Education and Upbringing*, 2015, no. 5, pp. 3–4.
11. Niyazova N.J. Aktual'nost' izucheniya stranovedcheskikh tekstov v realizatsii yedinstva obucheniya i vospitaniya studentov [The relevance of studying regional studies texts in the implementation of the unity of teaching and educating students]. *Economy and Society*, 2023, no. 2 (105), pp. 964–968.
12. Ramazanov N. Pravo i literatura: pravovoy diskurs v literature i perspektivy traktovki pravovykh tekstov khudozhestvennymi metodami [Law and Literature: Legal Discourse in Literature and Prospects for the Interpretation of Legal Texts by Artistic Methods]. *Review of Law Sciences*, 2020, no. 4, pp. 180–188.
13. Rasulmuxamedova D. Topics and Issues Raised in the Works of Gafur Gulyam. *World Bulletin of Management and Law*, 2023, no. 18, pp. 68–70.
14. Choriev O.A. Role and significance of law oriented works in pre-service training of legal specialists. *Review of Law Sciences*, 2018, p. 32.
15. Nash M. The politics of public protection. In Handbook of public protection. Eds. M. Nash, A. Williams. 2010, pp. 82–102.
16. Black J. Critical reflections on regulation. *Austl. J. Leg. Phil.*, 2002, no. 27, p. 1.
17. Booth R. Police face calls to end use of facial recognition software. *The Guardian*, 2019.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-YIL 4-SON

VOLUME 3 / ISSUE 4 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.4.

BOSH MUHARRIR:

Xodjayev Baxshillo Kamolovich

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, y. f. d., dotsent

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ikrom Ergashev

Ilmiy boshqarma boshlig'i, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Mas'ul muharrir: N. Ramazonov

Muharrirlar: Sh. Jahonov, Y. Mahmudov, Y. Yarmolik,
F. Muhammadiyeva, E. Mustafojev

Musahhih: M. Patillayeva

Texnik muharrirlar: U. Sapayev, D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar, Sayilgoh ko'chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Faks: (0371) 233-37-48.

Veb-sayt: www.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387.

Jurnal 28.08.2023-yilda tipografiyaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4. Shartli 18,83 b.t. Adadi: 100.

Buyurtma raqami: 49.

TDYU tipografiyasida chop etildi.